

KONKURZNÉ PRÁVO

Ján Lesniak

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Právnická fakulta UPJŠ

ODPOROVATEĽNOSŤ PRÁVNÝCH ÚKONOV

5. Prednáška, dňa 12.03.2026.

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Právnická fakulta UPJŠ

OBSAH

- 1) Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurze
- 2) Žaloby o neúčinnosť právnych úkonov
- 3) Porovnanie so všeobecnou úpravou v Občianskom zákonníku
- 4) Právne dôsledky určenia neúčinnosti právnych úkonov

ODPOROVATEĽNOSŤ PRÁVNÝCH ÚKONOV V KONKURZE

Účel odporovateľnosti právnych úkonov

- *„Účelom odporovania právnym úkonom dlžníka v konkurze je dosiahnuť, aby bola do konkurznej podstaty získaná náhrada za majetok, ktorý bol dlžníkovými právnymi úkonmi zmenšený. Nejde však o akékoľvek zmenšenie majetku, ale len o také, v dôsledku ktorého došlo k ukráteniu aspoň jedného veriteľa, ktorý si prihlásil do konkurzu svoju pohľadávku. Odporovať pritom je možné len takému právnemu úkonu, ktorý je platný, inak by nebolo možné vôbec podať odporovaciu žalobu a dosiahnuť tak právnou neúčinnosť právneho úkonu.“* (Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 20.10.2016, sp. zn. 43CoKR/19/2016)

Právna úprava

- § 58 odporovanie právnym úkonom bez primeraného protiplnenia,
- § 59 odporovanie zvýhodňujúcim právnym úkonom,
- § 60 odporovanie ukracujúcim právnym úkonom,
- § 61 odporovanie právnym úkonom po zrušení konkurzu,
- § 14 ods. 5 písm. a) odporovanie právnym úkonom po začatí konkurzného konania uskutočneného nad rámec bežných právnych úkonov,
- § 44 ods. 2 a § 167b ods. 2 právne úkony úpadcu, urobené počas konkurzu, ak ukracujú majetok podliehajúci konkurzu,
- § 44 ods. 5 odmietnutie daru alebo dedičstva bez súhlasu správcu,
- § 159a možnosť správcu odporovať právnemu úkonu v prípade ak dlžník rozdelí zisk alebo iné vlastné zdroje po skončení reštrukturalizácie podľa § 155a ZKR,
- § 114 ods. 2 možnosť správcu odporovať právnemu úkonu dlžníka, ktorý podliehal súhlasu správcu a bol urobený bez jeho súhlasu, v prípade ak následne došlo k vyhláseniu konkurzu,
- § 130 ods. 4 možnosť správcu odporovať právnemu úkonu dlžníka, urobeného počas reštrukturalizácie, bez jeho súhlasu aj napriek tomu, že súhlasu podliehal, za predpokladu, že následne došlo k vyhláseniu konkurzu,
- § 163 ods. 3 odporovanie právnym úkonom uskutočneným po zavedení dozornej správy bez súhlasu správcu možno takýto úkon odporovať, ak je následne vyhlásený konkurz
- ZoKR obsahuje aj odkaz na všeobecnú úpravu odporovateľnosti obsiahnutej v § 42a OZ v súvislosti s konkurzom vyhláseným podľa 4. časti ZoKR, ktorý upravuje oddĺženie.

Základné podmienky odporovateľnosti

- Aktívna legitimácia
- Pasívna legitimácia
- Platnosť právneho úkonu
- Neprekludovanie uplatnenia odporovacieho práva
- Osobitné podmienky (napr. úmysel pri § 60 ZKR)
- Ukrátenie veriteľov ako hmotnoprávna podmienka úspešnej odporovateľnosti
- Úpadok (len § 58 a 59 ZKR)
- Kauzálny nexus

Aktívna vecná legitimácia

- a) Správca konkurznej podstaty
- b) Veritelia

Aktívna vecná legitímácia

- *„Pre úspešné odporovanie právneho úkonu zákon vyžaduje, aby veriteľ mal v čase účinnosti odporovaného právneho úkonu pohľadávku a túto pohľadávku si prihlásil v konkurze.“* (**Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 30. 11. 2020, sp. zn. 40bdo/48/2020**)

Pasívna vecná legitimácia

- a) ten, kto s dlžníkom odporovateľný právny úkon dohodol,
- b) ten, v prospech koho dlžník odporovateľný právny úkon jednostranne urobil,
- c) ten, kto z odporovateľného právneho úkonu dlžníka priamo nadobudol prospech,
- d) ten, pre koho na základe práva z odporovateľného právneho úkonu bolo zriadené ďalšie právo,
- e) dedič, ak možno odporovať právnomu úkonu proti poručiteľovi,
- f) právny nástupca, ak možno odporovať právnomu úkonu proti právnomu predchodcovi zrušenému bez likvidácie,
- g) bývalí spoločníci, ak právnych nástupcov z dôvodu likvidácie niet do výšky ich zákonného ručenia

Platnosť právneho úkonu

- Je potrebné rozlišovať medzi platnosťou a neúčinnosťou právneho úkonu
- Podľa § 34 OZ: *„Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.“*
- Ďalšie náležitosti v ust. § 35 až 42 OZ.

Neprekludovanie uplatnenia odporovacieho práva

- Podľa § 57 ods. 2 ZKR: „Právo odporovať právnomu úkonu zanikne, ak sa neuplatní u povinnej osoby alebo na súde do jedného roka od vyhlásenia konkurzu; právo odporovať právnomu úkonu sa považuje za uplatnené u povinnej osoby, len ak povinná osoba toto právo písomne uznala.“

Ukrátenie veriteľov ako hmotnoprávna podmienka úspešnej odporovateľnosti

„Správca ako žalobca v konaní o neúčinnosť právneho úkonu musí preukázať splnenie základnej hmotno – právnej podmienky vyplývajúcej z § 57 ods. 4 ZKR, a to ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka realizáciou úkonov.“
(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 9. 9. 2020, sp. zn. 1 Obdo 70/2019)

Petit odporovacej žaloby

- *„Kúpna zmluva zo dňa 15. 12. 2022, uzatvorená medzi úpadcom ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim, je právne neúčinná voči konkurzným veriteľom úpadcu ALFA, spol. s r. o., v konkurznom konaní vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 30K/01/2023.“*
- *„Žalovaný je povinný poskytnúť konkurzným veriteľom úpadcu peňažnú náhradu vo výške 100.000,00 eur do dotknutej podstaty do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.“*

ŽALOBY O NEÚČINNOST PRÁVNÝCH ÚKONOV

Odporovanie právnych úkonov bez primeraného protiplnenia

- Podľa § 58 ods. 1 ZKR: „*Právnym úkonom bez primeraného protiplnenia na účely tohto zákona je bezodplatný právny úkon dlžníka alebo odplatný právny úkon dlžníka, na ktorého základe dlžník poskytol alebo sa zaviazal poskytnúť plnenie, ktorého obvyklá cena je podstatne vyššia ako obvyklá cena plnenia, ktoré na jeho základe získal alebo má získať.*“

Odporovanie právnych úkonov bez primeraného protiplnenia

- a. Úkon bez primeraného protiplnenia subsumovateľný podľa ust. § 58 ZKR,
- b. Ak úkon spôsobil úpadok alebo bol urobený počas úpadku,
- c. Ukrátenie pohľadávky prihláseného veriteľa,
- d. Kauzálny nexus medzi právnym úkonom dlžníka a vzniknutým úpadkom alebo vykonanie právneho úkonu už počas existencie úpadku.

Zvýhodňujúce právne úkony

- Podľa § 59 ods. 1 ZKR: *„Zvýhodňujúcim právnym úkonom na účely tohto zákona je právny úkon, ktorým dlžník úplne alebo sčasti splnil peňažnú pohľadávku inak splatnú až vyhlásením konkurzu, zabezpečil svoj záväzok neskôr, ako záväzok vznikol, dohodol úpravu alebo nahradenie svojho záväzku vo svoj neprospech alebo inak neodôvodnene zvýhodnil svojho veriteľa oproti iným svojim veriteľom.“*

Zvýhodňujúce právne úkony

- a. zvýhodnenie veriteľa oproti ostatným veriteľom,
- b. príčinná súvislosť medzi právnym úkonom dlžníka a vzniknutým úpadkom alebo vykonanie právneho úkonu už počas existencie úpadku a
- c. ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa

Zvýhodnenie veriteľa

- úplne alebo sčasti splnil peňažnú pohľadávku inak splatnú až vyhlásením konkurzu, zabezpečil svoj záväzok neskôr, ako záväzok vznikol, dohodol úpravu alebo nahradenie svojho záväzku vo svoj neprospech alebo inak neodôvodnene zvýhodnil svojho veriteľa oproti iným svojim veriteľom,
- sa úplne alebo sčasti vzdal svojho práva, úplne alebo sčasti odpustil dlh svojho dlžníka, dohodol úpravu alebo nahradenie svojho práva vo svoj neprospech, dohodol alebo inak umožnil zánik svojho práva alebo inak neodôvodnene znevýhodnil seba na úkor svojich veriteľov.

Zvýhodňujúce právne úkony

- *„Zvýhodňujúcim právnym úkonom podľa ustanovenia § 59 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii je aj dohoda o vzájomnom započítaní pohľadávok uzatvorená medzi úpadcom a ním spriazneným veriteľom, keďže ňou v rozpore so zásadou pomerného uspokojovania veriteľov dochádza k zániku pohľadávky spriazneného veriteľa započítaním protipohľadávky úpadcu, z hodnoty ktorej by inak prichádzalo do úvahy pomerné uspokojenie nezabezpečených pohľadávok veriteľov úpadcu.“ **(R 75/2021)***

Ukracujúce právne úkony

- Podľa § 60 ods. 1 ZKR: *„Odporovať možno tiež každému právnomu úkonu, ktorým dlžník ukrátil svojich veriteľov (ďalej len „ukracujúci právny úkon“), ak bol urobený s úmyslom dlžníka ukrátiť svojich veriteľov a tento úmysel bol alebo musel byť druhej strane známy. “*

Ukracujúce právne úkony

- a. **ukrátenie veriteľov;**
- b. **úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľov;**
- c. **úmysel bol alebo musel byť druhej strane známy**

Ukracujúce právne úkony

- *„V prípade odporovateľného právneho úkonu uskutočneného medzi dlžníkom a ním spriaznenou osobou podľa § 60 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov nie je správca povinný preukazovať úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka a ani vedomosť spriaznenej osoby o tomto úmysle. Na úspešné ubránenie sa odporovacej žalobe zaťažuje dôkazné bremeno spriaznenú osobu, aby hodnoverným spôsobom preukázala že úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka nemohla rozpoznať ani pri vynaložení náležitej starostlivosti..“ **(R 52/2019)***

ODPOROVATEĽNOSŤ PODĽA OZ

Právna úprava OZ

- § 42a a 42b OZ,
- Ukracujúce právne úkony (§ 42a ods. 2 OZ)
- Úkony bez primeraného protiplnenia (§ 42a ods. 5 OZ)

Vymáhateľná pohľadávka

- „*Vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a odsek 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní.*“ **(R 2/2022)**

Ekvivalentnosť právneho úkonu

- *„Dovolací súd preto uzatvára, že podľa § 42a a § 42b Občianskeho zákonníka možno úspešne odporovať aj ekvivalentným právnym úkonom. Názor, v zmysle ktorého úspešné odporovanie takýmto právnym úkonom je bez ďalšieho vylúčené, lebo objektívne nevedú k zmenšeniu majetku dlžníka, a tak nimi k ukráteniu veriteľa z povahy veci ani nemôže dôjsť, nie je správny.“* (Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.11.2020, sp. zn. 4Cdo/208/2019)

PRÁVNE NÁSLEDKY ÚSPEŠNEJ ODPOROVATEĽNOSTI

Právne následky úspešnej odporovateľnosti

- Podľa § 63 ods. 1 ZKR: *„ Ak ide o neúčinný právny úkon týkajúci sa veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty prevedenej z majetku dlžníka, sú tí, voči ktorým sa právo odporovať právnomu úkonu uplatnilo, povinní spoločne a nerozdielne poskytnúť do dotknutej podstaty peňažnú náhradu za túto vec, právo alebo inú majetkovú hodnotu; ak sa však u niektorého z nich táto vec, právo alebo iná majetková hodnota nachádza, možno sa od nich namiesto peňažnej náhrady domáhať vydania tejto veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty. Proti tomu, voči komu sa právo odporovať právnomu úkonu uplatnilo, možno uplatniť vždy len toľko, koľko sa v dôsledku neúčinného právneho úkonu naň previedlo.“*

Právne následky úspešnej odporovateľnosti

- Podľa § 63 ods. 2 ZKR: „*Ak ide o neúčinný právny úkon, ktorým dlžník splnil svoj peňažný záväzok, veriteľ je povinný vrátiť plnenie dlžníka do dotknutej podstaty. Ak veriteľ plnenie vráti, pohľadávka zaniknutá splnením sa obnoví v pôvodnom rozsahu. Nárok na uspokojenie obnovenej pohľadávky možno v konkurze uplatniť ako pohľadávku proti dotknutej podstate, avšak len v rozsahu, v akom by obnovená pohľadávka bola uspokojená, ak by sa uplatnila prihláškou.*“

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

Ján Lesniak

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva, Právnická fakulta UPJŠ

